

Досліди

Еміль Верхарн

Переклад: Микола Терещенко

Лабораторії, і світлі зали, й мури,
Де сфінкс на фризах дивиться похмурий,
І вгору зведений далекозорий телескоп,

Огнів блискучих сонцесяйний стоп,
Гранчасті камінці, строкаті мінерали,
Де промінці крізь призму лезами засяли;
Гарячі тиглі, склянки і червоний пал,
Де розпадається розтоплений криштал;
І сяють прилади блискучі,
Немов метелики летючі;
І точний механізм, і терези довкола;
Сегменти, конуси, квадрати, ромби, кола, —
Усе живе і дихає в змаганні боротьби
Навколо тайни світової щодоби.

Ось вежа знань, що рветься в далину
Через ідей і фактів темну глибину,
У безконечність невідому,
У мовчазну країну незнайому.

Скажіть-бо, скільки треба мільонів літ,
І туги, і надії, що хвилює світ,
Щоб розум, стомлений безмежністю дороги,
Відчути міг би певність перемоги?

Скажіть, уми серед омани мрій.
Мов тюрми віри, де вирують думи;
О, крики, що лунають високо вгорі,
Куди юрба з низин вергає хвилі струми!

Скажіть, огні й мечі; скажіть, багаття;
І божевільні погляди, й несамошитий жах;
Скажіть, тіла скатовані; скажіть, прокляття,
Що променіли на скривавлених устах!

Ось вежа знань, що рветься в далину,
Через ідей і фактів темну глибину.

Там очі,
Допитливі й пророчі.
Ведуть крізь розпади зв'язок
Від атома і до зірок.

Життя розкрите думкою людською
Аж до глибин і далі в мовчазних,
Мов океан над прірвою німою
Мільярдами проміннів золотих.

Роками кожен там працює вперто,
Серед напруги спільних поривань;
І кожен там хотів би межі стерти
І розв'язати навік вузли питань;
І всяк досліджує, вдивляється й шукає!
Всі мають рацію, — один лиш досягає!

Скажіть, з якої він країни
У величі проходить осяйній?
І скільки він любові і надій
У серці носить щохвилини!
Скажіть, як відчуває він
Таємне стримане тремтіння
Тих самих ритмів, що й розгін
Його тривожного горіння?

Уважний і простий, уміє він мовчати,
Коли північний морок загадково
Нашіптує йому таємне слово,
Зірвавши з уст своїх печать;
І, прислухаючись, чекає він, і вмить
У темнім лісі він спостерігає
Своє цілинне відкриття безкрає,
Що, мов судьба, над світом променить.

Коли ж бо від ясних умів
Кругом проллється світло сяйне
І упадуть замки від тайни —

Після стількох ночей і днів,
І тужних зойків у неznане,
Коли людей п'янить чуття,
Що мірить зондом океани, —
Надійде час із небуття,
Коли людський невтомний геній
Воздвигне в пристрасті шаленій,
Мов синтез, світове життя!

Ось вежа знань, що рветься в далину
З'єднать ідей і фактів глибину.

Джерело: Державне видавництво художньої літератури, Київ, 1946.

Переклад: Микола Терещенко